

[Holstein.]

store Landbrug med den progressive Skala, vi har for den direkte Skats Vedkommende — jeg ved godt, at man fra Husmændenes Side vil sige, at saa er der til Gængæld betalt saa meget mere i Ejendoms-skyld, i kommunale Ejendomsskatter af Husmændene, men naar vi rigtig faar set det Spørgsmaal igennem, er jeg overbevist om, at der ogsaa skattemæssigt set er et ikke ringe Nettotab for Stat og Kommune paa Husmandsbrug, altsaa sammenlignet med, hvad Forholdet vilde have været, hvis vi i Stedet havde fortsat med store Landbrug —, og hvis vi yderligere dertil lægger Omkostningerne og Tabene ved hele Administrationen af denne Lovgivning og endelig det offentlige Tab ved de nye ekstraordinære Udgifter i Kommunerne til Veje, til Skoler, til det ene og det andet, tror jeg — jeg kender ikke det endelige Resultat af disse Undersøgelser endnu —, at jeg uden at risikere at spaa meget forkert tør sige, at Tabet for det offentlige i denne Periode paa denne sociale Reform har været i alt ca. 100 Mill. Kr.

Og hvad er der saa opnaaet ved det? Ja, der er opnaaet det, at de Husmænd, hvis Brug er oprettet fra Aarhundredskiftet og til — skal vi sige 1917—18, sidder meget godt i det; det vil sige, nu har vi jo ekstraordinær Krise, men rent almindeligt sidder de meget godt i det. De har haft Tid til at konsolidere sig, de har levet i en Periode med opgaende Konjunkturer i Modsætning til dem, hvis Brug er oprettet senere.

Det er fortrinsvis Venstrepartiet, der her har Ansvaret, thi den radikale Regering indskrænkede i Krigsaarene — hvad jeg paa pegede i 1922 — meget fornuftigt Oprettelsen af Husmandsbrug. Men neppe var Venstregeringen traadt til, før vi fik Lovene af 1921 med de nye store Udgifter til Oprettelse af Statshusmandsbrug, 12 Mill. Kr. aarlig paa Finansloven foruden i de værste Aar Gavetilskud til Opførelse af Bygninger. Det var Venstre, der skulde vise, at de var ganske anderledes Husmandsvenner end det radikale Parti.¹¹ Det er jo overhovedet Kærnen i den ædle politiske Kappelstrid mellem det moderate Venstre og det radikale Venstre: Kampen om Husmændene.

Men jeg vil hævde, at de Husmandsbrug, som er oprettet efter 1919, kan Staten — hvad der ogsaa er fremført, jeg tror fra radikal Side — ikke under de nuværende Forhold mir nichts, dir nichts lade sejle deres egen Sø. Naar man har Ansvaret for og er saa stolt af den Valutapolitik,

der er blevet ført — og det har Statsministeren jo, som sagt, udtrykkelig fremhævet i sin Programtale forleden —, maa man virkelig ogsaa tage de Konsekvenser, den medfører for de Husmandsbrug, som man har forceret oprettet under saa økonomisk usikre og hasarderede Vilkaar, som vi har har haft siden 1919.

Det er det, jeg har tilladt mig at hævde overfor den højtærede Statsminister, og hele dette Spørgsmaal kan ikke affærdiges med et Par Floskler, som den højtærede Statsminister gjorde det forleden Dag.

Formanden: Floskler er ikke noget passende Ord.

Holstein: Talemaader maa jeg saa sige.

Jævnside med de Synsmaader, som jeg førte frem her angaaende de Husmandsbrug, som er oprettet i de seneste Aar, har jeg ogsaa gjort mig til Talsmand for, at Staten har en moralsk Pligt til, lige saa vel hvor det drejer sig om Byerne, som hvor det drejer sig om Landet, at tage sig af de Egne-Hjems-Byggere, som har oprettet egne Hjem i den samme Aarrække i Henhold til Statsboligfundsloven.

Her søgte den højtærede Indenrigsminister at fremstille mine Synsmaader baade som saa forrykte som muligt og som saa vælgerpolitisk beregnende som muligt. Det er ikke første Gang, at den højtærede Indenrigsminister søger at kvase mig under den vidtløftige og stormægtige politiske Pøndus, han raader over, men hidtil har jeg heldigvis ikke mistet Førligheden.

Jeg vil sige til den højtærede Indenrigsminister, at han kan, hvad der aabenbart interesserer ham saa meget, frit beskæftige sig baade med mine politiske Evner, mine politiske Chancer, mine politiske Fremtidsmuligheder, med Spørgsmaalet om, hvad jeg i Virkeligheden politisk repræsenterer, om det er andet end en lille intetsigende Kreds ovre i Aarhus — det er dog i hvert Fald 11 000 trofaste Vælgere af alle Befolkningslag, som det konservative Folkeparti har god Brug for. Jeg tror ogsaa, at jeg uden at prale og uden paa den anden Side at udvise falsk Beskedenhed tør sige, at de konservative politiske Synsmaader, jeg har ført frem, repræsenterer en stærkt stigende Opinion ude i Vælgerbefolkningen rundt omkring i Landet.

Men aldeles bortset derfra vil jeg sige til den højtærede Indenrigsminister, at lige saa frit det staar ham at beskæftige sig med alle disse Spørgsmaal vedrørende